

fogalmazva. Úgy vélem: a szomszédok népköltészetének olvasásával, faggatásával válhat gazdagabbá a magyar folklór is, hisz gondoljunk csak a balkáni török, albán, szerb, macedón Gül Babahagyományra, amely például a hódoltság kori Buda keleti zamatú mondavilágát kínálja az érdeklődőnek.

De említhetném a harangok beszéde költészetét is, amely, sokszor párhuzamosan, több itteni nyelven fogalmazza meg ugyanazt: e tájak örök nyomorát, ágrólszakadtságát, a népekre évszázadok óta rákozmasodott, levakarhatatlanul rákövesedett nyomorúságot. Szabadjon ebből az ünnepi alkalomból, immáron átemelve a szóhagyományból az írásbeliségbe, két példáját említenem a haranghang-költészetnek. Nem a magam vétke, hogy ezeknek hallatán a tisztelt megjelentek nyilván nem fognak hangos kacajra fakadni.

Egy börtönviselt író mondta el kései öregkorában, hogy a váci fegyház ötvenhatos foglyai, miközben a közeli templom nagyharangjának beszédét hallgatták naponta, nem is gondolva arra, hogy ezzel a magyar népköltészet eltaposhatatlan folytonosságát élik át, magyarrá fordították le a harangszót, ilyképpen: *Lető-töd, lető-töd, lető-töd!* De mondhatnék közeli példát is, szinte napjainkból, olyant, ami ugyancsak a történelem folklórba szublimált, máig csontjainkba hasító utójátéka: a trianoni harangok Kárpát-medence-szerte azt kongatták és harsogták: *Elve-szett, elve-szett, elve-szett!* A magyar népköltészet, a maga módján és eszközeivel, ugyancsak megírta történelmünket. Ez nem a tudomány eszközeivel írt tárgyilagossá történetírás. De nélküle sokkal szegényebbek lennénk.

A népköltészet, s az egész népi kultúra, nemcsak ezt jelentheti számunkra, amiről az előbbieken néhány szót szoltam. A népi kultúra ismerete, a népi kultúra rendszere *tartásra* is taníthat

bennünket. A népi kultúra világában született, az azt élő, az abban e világról távozó ember a világot nemcsak a maga hasznára teremtett birtoknak tekintette: azt gyarapítani is kívánta, gazdagítani is az utána jövők boldogulására. Mily távol állt tőle a világot lelegető, lezabáló, leszopó, lelakó, utánam a vízözön attitűd. S mily távol állt tőle a délig döglő, munkakerülő, seggtekerő világszemlélet, az önző egyedül élés, az utódnemzés és -vállalás kerülése. A népi kultúrában élő ember tudta, hogy mindazt, amit önmagáról, nemzetéről, történelméről, világról alkotott ismereteiről a szóbeliségben örökölt, az utódok nélkül elveszett. Tudta, hogy a test nemcsak gyönyörök szelencéje, de évek múltán a nyomorúság edénye is, ha a nő, a férfi magára marad önmagával, s nincs, aki pohár vizet adjon neki. S nincs fia, lánya, aki kezét megfogja.

Az elmondottak nevében köszönöm meg a Híd Díjat. Szeretett mester-ségem itteni művelői nevében is.

JUNG Károly

FORUM KÉPZŐMŰVÉSZETI DÍJ - 2004

LAUDÁCIÓ

Csernik Attila grafikus 1941. február 8-án született Topolyán; 1959: közgazdasági középiskola, Szabadka; 1963: Tanárképző Főiskola, Újvidék, képzőművészeti szak; 1965-67: Montrealban festészetet tanul; 1969-től grafikai szerkesztő a vajdasági lapoknál; a 70-es években tagja a Bosch+Bosch csoportnak; a 70-es évek elején tűnt fel grafo- és tipovizuális műveivel.

Az irodalmi szövegtől függetlenített betű- és szótagfoszlányok grafikai ártértékelésével foglalkozik. Kis- és videofilmjeiben, grafikai és képverseiben a szövegtöredékek vizuális értékeit, a vi-

zuális kommunikáció problémáit kutatja és dolgozza fel.

Vizuális költeményeivel nemzetközi sikert ért el.

1980: Nagyapáti Kukac Péter-díj.

1990: Ács József-díj.

Ennyi áll a lexikonban. Ennyi lenne Csernik Attila? Nem!

Egy túlhaladott művészetelmélet szerint az is ide tartozna, hogy Csernik Attila jó ember.

A másik, korszerűbb elmélet szerint Csernik nem is létezik, csak a munkái.

Csernik annyi mint egy a betű a kedves testén, vagy szövegtöredék a betűnyalábokból ácsolt keresztben.

Művészetelméletektől függetlenül művészetről beszélni hálátlan, és nem utolsósorban fárasztó dolog.

A kép fogalmának kitágítása, a szövegfoszlányokból épült néma belső tájak megnyitása, a hagyományos képzőművészeti formákkal folytatott párbeszéd szorgalmazása... mindez csupán fordulat, szép madárnyelv, amelynek akkor van értelme, ha a papírból fehérre kitüremelő csernik betűnyaláb megindul, és karunkat, lábunkat megérintve egy pillanatra a kép síkjához köt bennünket. Ekkor szöveglatrokként hullunk ki saját néma könyveinkből. Az INRI vagy ÍRNI közötti különbség megválaszolatlan marad. És ez így van rendjén. A művészet nem válaszokat ad, csak a kételyt növeli. Nem tükröz. A kép mi magunk vagyunk. Testünkön betűanyajegyek, és a hajlatoknál semmi. Csernik akaratlanul is bőrünkre feszíti azt a létélményt, amely már nem tűri a hosszú és súlyos mondatokat. A mi horizontunk szövegfoszlányokból és szövegtöredékekből van kirakva. Nyelvünk dadogás. Csak a test az, amely még beszélni tud. Hallgassunk.

LÉPHAFT Pál

*

IN MEMORIAM

2005. július 5-én életének 66. évében Szegeden elhunyt Koliger Károly író, költő, grafikus. Pályáját pedagógusként kezdte, majd az Újvidéki RTV műsorvezető-bemondója lett. 1989 óta élt Szegeden. Versei, novellái, grafikai számos vajdasági és magyarországi lapban jelentek meg. Önálló kötetének címe: Az élet a kalap – Bölcsességek és okosságok, magasságok és lapályok.

DÍJAK

NAGYAPÁTI KUKAC PÉTER KÉPZŐMŰVÉSZETI DÍJ PENOVÁC ENDRÉNEK - A 2005. évi Nagyapáti Kukac Péter Képzőművészeti Díjat Penovác Endrének ítelték oda.

KISVÁRDAI DÍJAK - A vajdasági magyar színházak is szerepeltek Kisvárdán a XVII. Határon Túli Magyar Színházak Fesztiválján. A szakmai zsűri döntése alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fődíját a szabadkai Népszínház magyar társulata nyerte el Nyikolaj Koljada Murlin Murlo című darabjának előadásáért. A Magyar Hivatalos Közlönykiadó díját Pesitz Mónika és Vicei Natália osztja. A darab díszlettervéért Szilágyi Nándor kapott különdíjat. - A kisvárdai fesztiválon a Kosztolányi Színház Bornemiszsa Tragoedia magyar nyelven, az Sophokles Elektrájából, a szabadkai Népszínház David Harrower Kés a tyúkban és Nyikolaj Koljada Murlin Murlo, az Újvidéki Színház Euripidész Medeia-körök, Csehov-Kiss Csaba De mi lett a nővel? és Dés László-Geszti Péter-Békés Pál A dzsungel könyve című előadást vitték színre, az újvidéki főiskolások pedig Shakespeare Viharja alapján készült Wyhar című produkcióval mutatkoztak be. A felolvasószínházban Brestyánszki Boros Rozália Moebius című drámáját hallgathatták